

ประโยค ๑ - ๒

ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

-
๑. อักษรที่หลุดจากสระ ชื่ออะไร แปลว่าอย่างไร มีเท่าไร แบ่งเป็นกี่พวก อะไรบ้าง ฯ
  ๑. ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรค ๑ อวรรค ๑ ฯ
  ๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้
    - ก. สนธิกิริยาปกรณ ๘ อย่าง อะไรบ้าง
    - ข. พยัญชนะอาคมมีเท่าไร อะไรบ้าง
    - ค. ปัจจตุตถฺยเณว ตัดต่ออย่างไร ฯ
  ๒. ได้ตอบคำถามนั้น ดังนี้
    - ก. คือ โลโป ลบ ๑ อาทโส แปลง ๑ อากโม ลงตัวอักษรใหม่ ๑ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ๑ ปกติ ๑ ทีโฆ ทำให้ยาว ๑ รสุสฺ ทำใหสั้น ๑ สณฺโณโค ช้อนตัว ๑
    - ข. มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ
    - ค. ตัดเป็น **ปจฺจตุตฺ** + เณว นิคคหิตอยู่หน้า เณ อยู่เบื้องหลัง แปลงนิคคหิต เป็น **ณ** ต่อเป็น **ปจฺจตุตถฺยเณว** ฯ
  ๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้
    - ก. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร
    - ข. อะไรเรียกว่าการันต์
    - ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอดีตติลิ่งค์อย่างเดียว
    - ฃ. นิบาตต่อไปนี้ บอกอะไร อุทฺธึ ตถุฃ ฯ

๓. ได้ตอบคำถามนั้น ดังนี้

ก. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะเหตุ

ข. สระที่สุดแห่งศัพท์ เรียกว่า การันต์

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่เอถุนวิสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ

ฅ. อุทฺธ บอกรู้

ตคฺฆม บอกความเตือน ๆ

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. อนาคตกาลจัดเป็น ๒ คือ .....

ข. ปัญจมีวิภัตติ บอกความหวัง แปลว่า .....

ค. ในกัมมวาทก ลง ย ปัจจัย กับทั้ง ..... หน้า ย

ฅ. วิภัตตินั้น จัดเป็นบุรุษ ๓ คือ .....

ง. อาย อีย เป็นไปใน .....

๔. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างนั้น ดังนี้

ก. อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน ๑ อนาคตของอดีต ๑

ข. ปัญจมีวิภัตติ บอกความหวัง แปลว่า "เด็ด"

ค. ในกัมมวาทก ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อากม หน้า ย

ฅ. วิภัตตินั้นจัดเป็นบุรุษ ๓ คือ ประถมบุรุษ ๑ มัชฌมบุรุษ ๑ อุตตมบุรุษ ๑

ง. อาย อีย เป็นไปในความประพฤติ ๆ

๕. ก. จงเขียนคำแปลวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะและปัจจัยมาด้วย

ก. ฐมฺมํ จรติ สีเสนาติ ฐมฺมจารี

ข. กาดพฺพนฺติ การิยํ

ค. นิธิยตีติ นิธิ

ข. กิตปัจจัยในกิริยาภิกตํ คืออะไรบ้าง บอกกาลอะไร ๆ

๕. ก. ได้เขียนคำแปลวิเคราะห์ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย ดังนี้
- ก. (ผู้ใด) ย่อมประพตติ ซึ่งกรรม โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า
ผู้ประพตติซึ่งกรรมโดยปกติ เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถ
แห่งตัสสึละ ณี ปัจจัย
- ข. (กรรมใด) อันเขา พึงทำ เหตุนั้น (กรรมนั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทำ
เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ ญย ปัจจัย
- ค. (สมบัติใด) อันเขา ฝังไว้ เหตุนั้น (สมบัตินั้น) ชื่อว่า อันเขาฝังไว้
เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ อิ ปัจจัย
- ข. กิตปัจจัยในกิริยาภิกค์ คือ อนุต ตวนตุ ตาวิ ฯ อนุต บอกปัจจุบันกาล
ตวนตุ ตาวิ บอกออดีตกาล ฯ
๖. นรวโร, สหุทธาณ, อนุโตปาสาทิ, ฉตตปาณิ, สราชิกา เป็นสมาสอะไร
จงตั้งวิเคราะห์ พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย ฯ
๖. นรวโร เป็น วิเศษนุตตรบท กัมมชารยสมาส
- วิ. นโร วโร นรวโร นระประเสริฐ
สหุทธาณํ เป็น อวธารณบุพพบท กัมมชารยสมาส
- วิ. สหุทธา เอว ธนํ สหุทธาณํ ทรัพย์คือศรัทธา
อนุโตปาสาทิ เป็น อัพยยีภาวสมาส (นิปาตบุพพกะ)
- วิ. ปาสาทิสฺส อนุโต อนุโตปาสาทิ ภาวยิน แห่งปราสาท
ฉตตปาณิ เป็น ฉัญฐิตูลยาริกรรมพหูพหิสมาส
- วิ. ฉตตํ ปาณิมฺหิ ยสฺส โส ฉตตปาณิ ปุริโส ร่ม (มี) ในมือ ของบุรุษใด
บุรุษนั้น ชื่อว่า มีร่มในมือ
- สราชิกา เป็น สหบุพพบท พหูพหิสมาส
- วิ. สห รณฺญา ยา วตตตีติ สราชิกา ปริสา บริษัทใด ย่อมเป็นไปกับด้วย
พระราชชา เหตุนั้น (สา ปริสา บริษัทนั้น) ชื่อว่า เป็นไปกับด้วยพระราชชา ฯ

๗. เสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง ๆ ฉฎโจ, ติกัม, มนุสฺสตุตฺตํ ลงปัจจัยอะไร
ในตัทธิตไหน จงตั้งวิเคราะห์และเขียนคำแปลมาด้วย ๆ

๘. เสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ทร ตม อธิสฺสก อธิ อธิฐ

ฉฎโจ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตัทธิต

วิ. ฉนฺนํ ปุโรณ ฉฎโจ (ชน) เป็นที่เต็ม แห่งชน ท. ๖ ชื่อว่า ที่ ๖

ติกัม ลง ก ปัจจัย ในสังขยตัทธิต

วิ. ตินิ ปริมาณานิ อสุสชาติ ติกัม ปริมาณ ท. ของวัตถุนั้น ๓ เหตุุนั้น
(วัตถุนั้น) ชื่อว่า มีปริมาณ ๓

มนุสฺสตุตฺตํ ลง ตต ปัจจัย ในภาวตัทธิต

วิ. มนุสฺสสุส ภาโว มนุสฺสตุตฺตํ ความเป็น แห่งมนุษย์ ชื่อมนุสส์ตตะ ๆ

พระราชเวที พุรหุมวโส วัดเบญจมบพิตร

เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี

ตรวจแก้.